

Livsmedelspolitik

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 61 motionsförslag om livsmedelspolitik från de allmänna motionstiderna 2012 och 2013. Motionerna rör en översyn av reglerna om hantering av viltkött, ursprungsmärkning, innehållsdeklarationer, förbud mot transfetter, azofärgämnen, mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel, antibiotika i livsmedel, dricksvatten, kontroll och sanktioner.

Med anledning av ett motionsyrkande föreslår utskottet ett tillkännagivande om att regeringen inom EU i alla relevanta sammanhang driver frågan om obligatorisk ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter. Utskottet föreslår att övriga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till gällande regelverk och att arbete pågår med de väckta förslagen. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. I betänkandet finns 14 reservationer (S, MP, SD, V) och 3 särskilda yttranden (S, MP, SD, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Hantering av viltprodukter	7
Ursprungsmärkning av livsmedel	11
Märkning av livsmedel	14
Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel	17
Transfetter	18
Azofärgämnen	20
Antibiotika i livsmedel	21
Snus	23
Kontroll och sanktioner	24
Dricksvatten	28
Motioner som bereds förenklat	29
Reservationer	31
1. Vildsvinsprodukter, punkt 1 (SD)	31
2. Hantering av björnkött, punkt 2 (S)	32
3. Ursprungsmärkning av livsmedel, punkt 3 (MP, V)	32
4. Obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter, punkt 4 (MP, SD)	33
5. Efterlevnad av regler om ursprungsmärkning, punkt 6 (S)	34
6. Obligatorisk märkning av livsmedel med hög salthalt, punkt 7 (SD)	34
7. Märkning av salt, socker och fett, punkt 8 (S, V)	35
8. Nationell strategi för att minska salt, punkt 9 (MP)	36
9. Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel, punkt 10 (S)	37
10. Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel, punkt 10 (MP, V)	38
11. Antibiotika i livsmedel, punkt 13 (MP, V)	39
12. Livsmedelskontroll, punkt 15 (SD)	39
13. Sanktioner, punkt 16 (SD, V)	40
14. Dricksvatten, punkt 17 (MP, V)	40
Särskilda yttranden	42
1. Transfetter och azofärgämnen (S, MP, V)	42
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (S)	42
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (SD)	42
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Motion från allmänna motionstiden hösten 2012	43
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	43
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vildsvinsprodukter

Riksdagen avslår motionerna

2013/14: MJ229 av Sten Bergheden (M) yrkandena 2–4,

2013/14: MJ336 av Saila Quicklund och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M) i denna del,

2013/14: MJ367 av Josef Fransson och Kent Ekeroth (båda SD) yrkande 2 och

2013/14: MJ520 av Staffan Danielsson och Göran Lindell (båda C).

Reservation 1 (SD)

2. Hantering av björnkött

Riksdagen avslår motionerna

2013/14: MJ336 av Saila Quicklund och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M) i denna del och

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 31.

Reservation 2 (S)

3. Ursprungsmärkning av livsmedel

Riksdagen avslår motionerna

2013/14: MJ240 av Jörgen Hellman m.fl. (S) i denna del,

2013/14: MJ256 av Lennart Axelsson (S),

2013/14: MJ357 av Kew Nordqvist och Magnus Ehrencrona (båda MP) och

2013/14: MJ451 av Helena Lindahl och Karin Nilsson (båda C).

Reservation 3 (MP, V)

4. Obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter

Riksdagen avslår motionerna

2013/14: MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2013/14: MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 49.

Reservation 4 (MP, SD)

5. Obligatorisk ursprungsmärkning av köttprodukter

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om ursprungsmärkning av alla köttprodukter. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14: MJ374 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 9.

6. Efterlevnad av regler om ursprungsmärkning

Riksdagen avslår motion

2013/14: MJ482 av Cecilia Dalman Eek m.fl. (S).

Reservation 5 (S)

- 7. Obligatorisk märkning av livsmedel med hög salthalt**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ479 av Markus Wiechel (SD).
Reservation 6 (SD)
- 8. Märkning av salt, socker och fett**
Riksdagen avslår motionerna
2013/14:MJ224 av Jan Lindholm (MP),
2013/14:MJ417 av Lotta Olsson (M) och
2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 4, 5 i denna del och 7.
Reservation 7 (S, V)
- 9. Nationell strategi för att minska salt**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ360 av Magnus Ehrencrona (MP).
Reservation 8 (MP)
- 10. Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel**
Riksdagen avslår motionerna
2013/14:MJ302 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och
2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 8.
Reservation 9 (S)
Reservation 10 (MP, V)
- 11. Transfetter**
Riksdagen avslår motionerna
2013/14:MJ299 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16 och
2013/14:MJ443 av Thomas Strand (S).
- 12. Azofärgämnen**
Riksdagen avslår motionerna
2012/13:MJ207 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 7 och
2013/14:MJ299 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 6.
- 13. Antibiotika i livsmedel**
Riksdagen avslår motion
2013/14:So239 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6.
Reservation 11 (MP, V)
- 14. Snus**
Riksdagen avslår motion
2013/14:MJ486 av Kenneth G Forslund (S) yrkandena 1–3.
- 15. Livsmedelskontroll**
Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ352 av Amir Adan (M) och
2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 12 (SD)

16. Sanktioner

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ300 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,

2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2013/14:MJ469 av Johnny Skalin (SD).

Reservation 13 (SD, V)

17. Dricksvatten

Riksdagen avslår motion

2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 14 (MP, V)

18. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 15 april 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Johan Hultberg (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyy Niemi (S), Christer Akej (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Kew Nordqvist (MP), Jacob Johnson (V), Lars Tysklind (FP) och Gustav Schyllert (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 61 motionsyrkanden om livsmedelspolitik från de allmänna motionstiderna 2012 och 2013. Motionerna rör en översyn av reglerna om hantering av viltkött, ursprungsmärkning, innehållsdeklarationer, förbud mot transfetter, azofärgämnen, mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel, antibiotika i livsmedel, dricksvatten, kontroll och sanktioner.

Utskottet föreslår med anledning av ett motionsyrkande ett tillkännagivande om att regeringen inom EU i alla relevanta sammanhang driver frågan om obligatorisk ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter. Utskottet föreslår att övriga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till gällande regelverk och att arbete pågår med de väckta förslagen. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. I betänkandet finns 14 reservationer (S, MP, SD, V) och 3 särskilda yttranden (S, MP, SD, V).

Utskottets överväganden

Hantering av viltprodukter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att förenkla reglerna för hanteringen av vildsvinsprodukter (M, SD, C) och björnkött (S, M), om en översyn av avgifterna för trikinprover (M) och om åtgärder för att underlätta försäljningen av vildsvinskött (M).

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (S).

Motionerna

I motionerna 2013/14: MJ229 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 och 2013/14: MJ520 av Staffan Danielsson och Göran Lindell (båda C) uppmärksammas behovet av att förenkla reglerna för hanteringen av vildsvinsprodukter eftersom det finns så många regler. För vildsvin behövs fler undersökningar och intyg än för annat viltkött, vilket är bra för livsmedels säkerheten men gör att vildsvinsjakt kan upplevas som så pass komplicerad att jägarna avstår.

I den förstnämnda motionen föreslås vidare en översyn av avgifterna för trikinprover eftersom denna kostnad avskräcker jägare från att försöka få avsättning för vildsvinsköttet (yrkande 3). Motionären föreslår också att inom ramen för Matlandet Sverige bör marknadsföringen av vildsvinskött och annat viltkött öka (yrkande 4).

Även i motion 2013/14: MJ367 av Josef Fransson och Kent Ekeröth (båda SD) yrkande 2 pekar man på att incitamenten för att jaga vildsvin behöver öka. Detta ska ske genom att underlätta försäljning av vildsvinskött och revidera reglerna för distribution av vildsvinskött så att jägaren på egen hand kan sälja sitt byte efter godkänd trikinprovtagning.

I motion 2013/14: MJ336 av Saila Quicklund och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M) förordas en översyn av kravet på att björn- och vildsvinskött måste passera en vilthanteringsanläggning för att få säljas eller skänkas bort. Även i kommittémotion 2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 31 uppmärksammas att det finns ett behov av att förenkla hanteringen av björnkött. En ökad jakt på björn ställer krav på nya mer effektiva sätt att ta hand om björnköttet. Det kan i dag ta upp till tre veckor innan alla tillstånd och intyg har utfärdats. Eftersom köttet inte får frysas innan det har besiktigats och alla prover är tagna är köttet redan förstört när tillstånden är klara.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat frågan om försäljning av vildsvinsprodukter, senast i betänkandet Livsmedelspolitik (2012/13: MJU9). Av redovisningen framgår att regeringen vid två tillfällen, 2008 och 2010, har gett Livsmedelsverket i uppdrag att överväga möjligheterna för jägare att sälja mindre mängder vildsvin och kött av vildsvin utan krav på besiktning i en vilthanteringsanläggning. Bakgrunden till uppdragen var att vildsvin är mottagliga för trikiner, dvs. parasitära maskar som kan smitta från djur till människa. De nuvarande reglerna innebär att nedlagda vildsvin måste levereras till vilthanteringsanläggningar för en offentlig trikinprovtagning innan de får konsumeras. Godkända slaktkroppar kontrollstämplas i dag på vilthanteringsanläggningen efter en negativ trikinprovtagning.

Det första uppdraget till Livsmedelsverket innefattade bl.a. en kartläggning av olika faktorer som hade betydelse i detta sammanhang. Det andra uppdraget avsåg en fördjupad analys av möjligheterna för jägare att sälja mindre mängder vildsvinsprodukter utan krav på besiktning i en vilthanteringsanläggning. Möjligheten att låta jägare eller annan utbildad provtagare (utanför vilthanteringsanläggning) ta prover för trikinundersökning analyserades djupare, särskilt med avsikt på hur livsmedelssäkerhet och spårbarhet kunde bibehållas. Uppdraget redovisades till regeringen den 30 maj 2011 (Livsmedelsverket, Redovisning av regeringens andra uppdrag i fråga om villkor för försäljning av produkter av vildsvin).

I rapporten redovisar Livsmedelsverket ett detaljerat förslag till ett alternativt system inom vilket en jägare ska kunna leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till konsumenter och lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till konsumenter. Det framgår att trikinos är en allvarlig zoonos, och därför måste allt vildsvinskött som ska göras tillgängligt på marknaden enligt gällande regler föras till en av Livsmedelsverket godkänd vilthanteringsanläggning för uppslaktning och veterinära kontroller, bl.a. besiktning efter slakt och individuell trikinprovtagning. Livsmedelsverket ansåg att både det nuvarande och det alternativa system som föreslås i rapporten är de system som Livsmedelsverket har bedömt som tillräckligt säkra för att skydda konsumenterna. I det alternativa systemet föreslås att en jägare får sälja upp till 52 vildsvin per år förutsatt att jägaren får tillstånd, utbildar sig särskilt om trikinos, trikinestart köttet, skickar prov till ackrediterat laboratorium, meddelar kontrollmyndigheten varje planerad leverans, ger en köpare en kopia på provsvaret och låter sig kontrolleras av kontrollmyndigheten. I detta system blir jägaren fullt ut ansvarig från trikinprovtagningen till leveransen av vildsvinsprodukter. Jägare med tillstånd från kontrollmyndigheten registreras i ett rikstäckande dataregister. En tillståndsavgift beräknas uppgå till ca 1 000 kronor per ansökan. Till det kommer den årliga kontrollkostnaden som beräknas till ≥ 6 000 kronor per vildsvinsjägare och kostnaden för trikinanalyser (100–250 kronor per prov). Den uppskattade initiala kostnaden för en anpassning av Livsmedelsverkets systemstöd uppgick till 3 miljoner kronor.

Livsmedelsverkets förslag har remissbehandlats. Utgångspunkten var att allt vildsvinskött som når konsumenterna ska vara lika säkert oavsett distributionssätt. Därav följer att offentlig kontroll måste vara möjlig i alla tänkbara system. En aspekt som beaktades är vikten av att konsumenternas förtroende för produkten inte äventyras. Enligt Landsbygdsdepartementet skulle konsekvenserna av förslaget leda till att en ny, relativt omfattande lagstiftning infördes med ökade kostnader som följd. Det råder vidare osäkerhet om jägarna kommer att vilja ansluta sig till det alternativa systemet, och ett genomförande av förslaget bedömdes inte ha någon inverkan på vildsvinsstammen. Till följd av detta har regeringen inte presenterat några förslag till en ändrad reglering. Utskottet konstaterade då att frågan om att förenkla reglerna för hanteringen av vildsvinsprodukter var utredd. Resultatet visar att det finns både nackdelar och osäkerheter med ett nytt system.

Utskottet vill uppmärksamma att både björn och vildsvin kan vara bärare av trikiner, och den ovannämnda redovisningen gäller därmed för båda djurslagen. Björn omfattas också av Citeskonventionen (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Syftet med Citeskonventionen är att reglera handeln med hotade arter för att undvika att de utrotas och för att säkerställa ett hållbart uttag från naturen. Citesreglerna innebär en viss ökning av administration för alla som hanterar exemplar av Citeslistade arter. Det finns vidare EU-bestämmelser om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (se vidare 2010/11:MJU14 s. 11 och 2009/10:MJU10 s. 10).

Den Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndighetens (Efsa) årliga rapport om zoonoser (dvs. smittor mellan djur och människor) publicerades i februari 2014. Enligt rapporten ökade antalet fall av trikinos hos människor med drygt 12 procent i EU under 2012 jämfört med 2011, men fallen var fortfarande på en lägre nivå än under 2008–2009 då flera hundra trikinosfall rapporterades från Bulgarien och Rumänien. De två viktigaste källorna till smitta i EU är kött från tamgrisar som inte har undersökts för trikiner och vildsvinskött.

Utskottet vill också nämna att Jordbruksverket har presenterat en rapport: Från skog till krog – Vilka hinder motverkar mer vildsvinskött på marknaden? (2013:28). I rapporten ringar man in fyra huvudsakliga hinder till att det inte finns mer vildsvinskött på marknaden: hanteringen, kostnaderna, priserna och okunskaper hos konsumenterna. Dessa hinder hänger ihop och därför är det inte bara ett enstaka hinder som motverkar mer kött på marknaden. Om mer vildsvinskött ska kunna nå marknaden framöver så måste hela marknaden hänga med, vilket förutsätter att hela kedjan, från jägare till konsument, fungerar och är redo. I dagsläget är inte hela kedjan redo. Jägarförbund och vilthanteringsanläggningar ser främst sina egna problem och inte varandras. Dessutom måste konsumenterna få upp ögonen för vildsvinskött och både våga och vilja äta det.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2013/14: MJ229 (M) yrkande 2, 2013/14: MJ336 (M), 2013/14: MJ367 (SD) yrkande 2, 2013/14: MJ490 (S) yrkande 31 och 2013/14: MJ520 (C).

När det gäller marknadsföring av viltprodukter vill utskottet uppmärksamma att i Jordbruksverkets regleringsbrev för 2013 avsattes medel om 1 000 000 kronor till Svenskt Viltkött KNF Ekonomisk förening för att föreningen skulle ta fram branschriktlinjer för hur en godkänd vilthanteringsanläggning kan vara utformad och för hur det fällda viltet ska hanteras av jägaren vid leverans till en vilthanteringsanläggning.

Enligt Landsbygdsdepartementet pågår ett arbete inom Svenskt Viltkött med att ta fram branschriktlinjer för hur ett godkänt slakteri kan vara utformat. Cirka 60 vilthanteringsanläggningar har anslutit sig till Svenskt Viltkött, som även har utbildat ett tiotal instruktörer för att utbilda viltundersökare. De har på sin hemsida lagt upp vilthanteringsanläggningar på en karta och kommer också att lägga dit uppsamlingscentraler för att underlätta för jägare att förmedla överskottskött till vilthanteringsanläggningar.

Likaså har Livsmedelsverket återrapporterat sitt regeringsuppdrag om Sverige – det nya matlandet som avser stöd till småskaliga slakterier, vilket även gäller för vilt. Livsmedelsverket har sedan 2005 haft i uppdrag från regeringen att förbättra förutsättningarna för de mindre slakterierna. Under åren 2008–2010 öronmärktes 9 miljoner kronor av Livsmedelsverkets anslag för nedsättning av kontrollavgifterna. För perioden 2011–2013 höjdes beloppet till 12 miljoner kronor per år. År 2012 infördes även ett anslag om 90 miljoner kronor som har öronmärkts för att stärka livsmedelsföretagarnas konkurrenskraft genom en sänkning av avgifterna för den officiella kontrollen vid slakterier.

Med hänvisning till det arbete som bedrivs inom området föreslår utskottet att motion 2013/14: MJ229 (M) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om en översyn av avgifterna för trikinprover konstaterar utskottet att det är Statens veterinärmediska anstalt (SVA) och andra ackrediterade laboratorier som utför trikintesterna som avgör priset för provtagningen. Mot bakgrund av detta finner inte utskottet någon anledning att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2013/14: MJ229 (M) yrkande 3.

Ursprungsmärkning av livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Med anledning av ett motionsyrkande (V) tillkännager riksdagen för regeringen som sin mening att denna inom EU i alla relevanta sammanhang ska verka för en ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter. Riksdagen avslår motionsförslag om en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter (MP, SD), krav på en ursprungsmärkning av livsmedel (S), utredning om ursprungsmärkning av livsmedel (MP, C) och efterlevnaden av reglerna för ursprungsmärkning (S).

Jämför reservationerna 3 (MP, V), 4 (MP, SD) och 5 (S).

Motionerna

I motionerna 2013/14:MJ240 av Jörgen Hellman m.fl. (S) i denna del och 2013/14:MJ256 av Lennart Axelsson (S) framhålls att det finns stora brister i märkningen av livsmedel, vilket minskar möjligheten för konsumenterna att göra aktiva val. Konsumenterna vill göra val utifrån djurskydd och miljö. Hur djuren har fötts upp och hur de har behandlats är viktiga frågor för många konsumenter. Därför behöver man ställa krav på ursprungsmärkning. Även i motion 2013/14:MJ451 av Helena Lindahl och Karin Nilsson (båda C) uppmärksammas frågan om en obligatorisk ursprungsmärkning för fler livsmedelsprodukter. Ursprungsmärkning kan också bidra till att självförsörjningsgraden på mat ökar i Sverige. I dag importerar vi nästan hälften av de livsmedel vi konsumerar, vilket är mest i Europa. Om vi vill ha kvar det svenska jordbruket och de öppna landskapen, prioritera miljön, djurskydd och jobben, bör konsumenten ges en större möjlighet att välja mer svenska och närproducerade produkter.

I motion av 2013/14:MJ357 av Kew Nordqvist och Magnus Ehrencrona (båda MP) begärs att regeringen ska utreda frågan om att säkerställa identiteten på den mat vi äter. Konsumenten ska kunna lita på innehållsförteckningen på en vara. Alla ingredienser i produkten ska redovisas. Stöd till en total ursprungsmärkning med full spårbarhet bör ges, vilket skulle gynna små livsmedelsproducenter och varumärkesägare.

I kommittémotionerna 2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 3 och 2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 49 betonas att det är angeläget att öka konsumenternas möjlighet att göra aktiva val när de köper livsmedel och att det därför behövs en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter.

Enligt kommittémotion 2013/14:MJ374 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 9 är det av stor vikt att vi som konsumenter har tillräcklig information om de produkter som finns på marknaden. I dag brister märkningen vad gäller kött och minskar därmed möjligheten för konsumenten att göra aktiva val. Därför bör alla köttprodukter inom EU ursprungsmärkas.

I motion 2013/14:MJ482 av Cecilia Dalman Eek m.fl. (S) framhålls att det finns ett behov av att se över hur regleringen för ursprungsmärkning av kött enligt livsmedelslagen efterlevs. Allt fler konsumenter vill välja närproducerade matvaror för att minska klimatpåverkan av långa transporter. För att kunna göra informerade val vill konsumenterna känna till ursprunget på matvaror; allra viktigast är det att känna till ursprunget för kött.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis konstaterar utskottet att det i oktober 2011 beslutades om en ny EU-förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (1169/2011). I förordningen fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet när det gäller livsmedelsmärkning. Obligatoriska bestämmelser om ursprung har sedan tidigare utvecklats, t.ex. för honung, frukt och grönsaker, fisk och nötkött. Till följd av den nya EU-förordningen kommer en uppgift om ursprungsland eller härkomstplats även att vara obligatorisk för kött av svin, får, get och fjäderfä fr.o.m. den 13 december 2014.

Enligt förordningen skulle kommissionen anta genomförandebestämmelser om bl.a. hur ursprungsmärkning för färskt, kylt och fryst kött från gris, får, get och fjäderfä ska utformas.

Kommissionen presenterade ett utkast till förslag till bestämmelser under hösten 2013 och har fört diskussioner med medlemsländerna. En omröstning i kommissionens ständiga kommitté för livsmedelskedjan och djurhälsa (SKLD) ägde rum i november 2013. Kommissionen fick tillräckligt stöd från medlemsländerna för att anta bestämmelserna som kommer att börja tillämpas fr.o.m. den 1 april 2015. Sverige röstade nej eftersom bestämmelserna inte ger konsumenterna tillräcklig information om djurens ursprung.

Kommissionen har i enlighet med artikel 26.6 i förordningen om livsmedelsinformation lagt fram en rapport (KOM(2013) 755 slutlig) till Europaparlamentet och rådet om möjligheten att utvidga den obligatoriska ursprungsmärkningen till att gälla kött som används som ingrediens i färdigförpackade livsmedel. Rapporten omfattar kött från alla arter (t.ex. från nötkreatur, gris, fjäderfä, får och get, vilt, kanin och häst) som används som ingrediens i färdigförpackade livsmedel. Rapportens främsta mål är att

- bedöma konsumenternas inställning till en obligatorisk ursprungsmärkning av kött som används som ingrediens
- undersöka om en sådan märkning är genomförbar och
- analysera kostnaderna och fördelarna med att införa sådana åtgärder, inklusive de rättsliga effekterna för den inre marknaden och konsekvenserna för den internationella handeln.

Av rapporten framgår att konsumenternas intresse för ursprungsmärkning av köttgredienser verkar vara tämligen stort. Det finns stora skillnader mellan de olika EU-länderna när det gäller konsumenternas preferenser och deras förståelse av ursprungsuppgifterna samt när det gäller motivation och behovet av dessa uppgifter. Konsumenternas generellt stora intresse för ursprungsmärkning hamnar efter pris, kvalitet och tillsatser när man rangordnar de faktorer som har störst inflytande på konsumenternas val, och återspeglas inte i konsumenternas vilja att betala; när prisökningen är mindre än 10 procent minskar betalningsviljan med 60–80 procent. I rapporten redovisas olika scenarier för att tillgodose konsumenternas behov av ursprungsuppgifter och kostnader för genomförandet. Kommissionen menade att alla de tänkbara scenarierna har både fördelar och nackdelar som behöver diskuteras ingående med rådet och Europaparlamentet. På grundval av dessa diskussioner kommer kommissionen att överväga vilka eventuella steg som bör tas. I tillämpliga fall kan detta omfatta att lägga fram ett lagstiftningsförslag för att reglera ursprungsmärkning av kött som används som ingrediens i livsmedel.

Utskottet konstaterar att i enlighet med EU-kommissionens genomförandeakter som beslutades i december 2013 blir det obligatoriskt att ange ursprungsland eller härkomstplats för kött av svin, får, get och fjäderfä. Utskottet anser att detta är positivt men långt ifrån tillräckligt. Enligt utskottet är det av stor vikt att konsumenterna får information om innehållet i de produkter som finns på marknaden så att de kan göra medvetna val. I dag finns det brister framför allt när det gäller märkningen av kött och köttprodukter, vilket begränsar konsumenternas möjligheter att göra sådana val. Den obligatoriska ursprungsmärkningen bör därför utvidgas till att även omfatta kött som används som ingrediens i livsmedel. Det är vidare angeläget att de regler som fastställs är tydliga så att konsumenterna inte riskerar att vilseledas av märkningen. De nu antagna bestämmelserna innebär att det räcker med att ange var djuret är uppfött och slaktat. Djur räknas som uppfödda i ett land även när de har flyttats till ett annat land efter fyra månader. Detta innebär att smågrisar kan födas i ett land och flyttas till ett annat när de är slaktsvin och ändå räknas som uppfött i födelselandet. Utskottet anser att Sverige bör försöka få till stånd en ändring i bestämmelserna så att märkningen omfattar såväl var djuret är fött som var det är uppfött och slaktat. Utskottet anser därför att regeringen inom EU i alla relevanta sammanhang kraftfullt ska verka för en sådan ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter. Märkningen ska också vara tydlig så att konsumenterna inte vilseleds. Detta är enligt utskottet väsentligt för att upprätta och bibehålla konsumenternas förtroende för den köttproduktion som sker inom EU samtidigt som vi säkerställer att konsumenterna får den information som behövs för att kunna göra aktiva och medvetna val. Därmed tillstyrker utskottet motion 2013/14:MJ374 (V) yrkande 9. Det anförda bör ges regeringen till känna.

Med hänvisning till redovisningen ovan avstyrks motionerna 2013/14:MJ240 i denna del (S), 2013/14:MJ256 (S), 2013/14:MJ357 (MP) 2013/14:MJ371 (SD) yrkande 3, 2013/14:MJ451 (C), 2013/14:MJ482 (S) och 2013/14:MJ518 (MP) yrkande 49 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Märkning av livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om lagstiftning om märkning av livsmedel med en hög salthalt (SD), innehållsdeklaration av salt i livsmedel (S, M), bättre märkning av fett och socker (S) och en utredning om att minska salt i livsmedel m.m. (MP).

Jämför reservationerna 6 (SD), 7 (S, V) och 8 (MP).

Motionerna

Enligt motion 2013/14:MJ479 av Markus Wiechel (SD) behövs en lagstiftning om märkning av livsmedel med en hög salthalt. Mat med allt för höga salthalter ökar risken för högt blodtryck, vilket ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar och stroke. I motion 2013/14:MJ417 av Lotta Olsson (M) framhålls att regeringen bör göra en översyn av hur konsumenternas medvetenhet om saltets negativa hälsopåverkan kan öka. De regler som gäller om vilken information som konsumenterna har rätt att få via innehållsförteckningen för livsmedel bör ses över. Även i kommittémotion 2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 4 uppmärksammas riskerna med mycket salt i maten. I Sverige äter vi i genomsnitt mellan 10 och 12 gram salt per dag. Det är dubbelt så mycket som Livsmedelsverkets och WHO:s rekommendationer på 5 till 6 gram salt per dag. Redovisningen och märkningen av salt på matvaror bör därför förbättras. I samma motion yrkande 5 i denna del förordas en bättre märkning som tydligare anger varans innehåll av t.ex. fett och socker. Vidare påpekas att det dolda sockret och andra sötningsmedel ska redovisas tydligare i snabb- och halvfabrikatmat (yrkande 7).

I motion 2013/14:MJ224 av Jan Lindholm (MP) förordas en utredning av nya åtgärder för ett hälsosammare liv. Bakgrunden till förslaget är att osunda produkter med stora mängder socker och salt vinner marknadsandelar trots årtionden av goda kostråd och kampanjer.

Enligt motion 2013/14:MJ360 av Magnus Ehrencrona (MP) behövs en nationell strategi med tydliga mål för att minska salthalten i livsmedel. Sju av tio svenskar äter mer salt än vad som rekommenderas, enligt Livsmedelsverkets matvaneundersökning. Frågan om saltkonsumtionen är kom-

plex och förutsätter ett gemensamt ansvarstagande från flera aktörer för att kunna vara framgångsrik, och den behöver därför analyseras närmare i ett utredningsuppdrag.

Utskotts ställningstagande

Livsmedelsverkets föreskrifter om märkning och presentation av livsmedel gäller märkning och presentation av livsmedel som är avsedda att saluhållas till enskilda konsumenter och till storhushåll (LIVSFS 2004:27). Märkningen och dess närmare utformning enligt dessa föreskrifter inte får vara sådan att den på ett avgörande sätt skulle kunna vilseleda köparen. Detta gäller även presentationen av livsmedel. De föreskrivna märkningsuppgifterna ska, med vissa undantag, anges antingen på själva förpackningen eller på en etikett som fästs på förpackningen. Märkningsuppgifterna ska vara lätta att förstå, väl synliga, klart läsbara och beständiga. De får inte på något sätt döljas, skymmas eller avbrytas av annan text eller illustration. Märkningsuppgifterna ska anges på svenska.

När det gäller frågan om salt har Livsmedelsverket sedan 2007 ett nationellt program som berör hela livsmedelssektorn. Målsättningen med Livsmedelsverkets arbete är att på sikt halvera befolkningens saltintag, från nuvarande 10–12 gram per dag till 5–6 gram per dag.

Ett högt saltintag kan för många personer vara en av orsakerna till ett förhöjt blodtryck. Högt blodtryck (hypertoni) är en av de tio enskilt största riskfaktorerna för sjuklighet och död i i-länderna enligt en rapport från Världshälsoorganisationen (WHO). Ett förhöjt blodtryck ökar risken för hjärtinfarkt, hjärtsvikt, stroke och skador på njurarna.

Enligt uppgifter från olika svenska undersökningar rekommenderas ett saltintag i storleksordningen 8–12 gram per dag. Huvudkällorna till salt är vanliga baslivsmedel som bröd och spannmålsprodukter, charkprodukter, matfett, ost och hushållssalt. Färdigrätter och restaurangmat är andra stora källor till salt.

Intaget av salt bör enligt de svenska näringsrekommendationerna 2005 (SNR 2005) begränsas till 5–6 gram per dag, vilket innebär en halvering av det nuvarande intaget. I ett första steg bör intaget minska till 6 gram per dag för kvinnor och 7 gram per dag för män. Det pågår en förändring av näringsrekommendationerna och de anpassas till de nordiska näringsrekommendationerna som fastställdes 2013.

För att kunna sänka saltinnehållet i livsmedelsproduktionen är enligt Livsmedelsverket ett samarbete med berörda branschorganisationer en viktig del i detta arbete. Det är vidare väsentligt med en märkning av saltinnehållet i viktiga produkter. De stora distributions- och handelskedjorna kan här ställa krav på leverantörerna vad gäller deras engagemang i arbetet samt kräva märkningsuppgifter på enskilda produkter.

Restauranger, storhushåll, snabbmatsserveringar och andra matställen spelar i dag en mycket stor roll vad gäller vårt saltintag. Livsmedelsverket konstaterar att kunskapen ofta är dålig om hur mycket salt som används och det är angeläget att detta klarläggs. Man använder dock mycket hel- och halvfabrikat och där finns ofta uppgifter. Men den som sedan lagar maten kan ändå med saltströaren, kryddsåser, soja m.m. lägga till avsevärda mängder. Det är vidare angeläget att i utbildningar informera om vikten av att begränsa saltanvändningen och i stället få maträtterna smakliga med kryddor av olika slag.

Enligt Livsmedelsverket kommer konsumenterna kontinuerligt att på olika sätt informeras om saltprogrammet och att man successivt bör minska användningen av bordssalt. Eftersom joderat koksalt är en viktig jodkälla är det angeläget att man både hemma, i industrin och på restaurang använder joderat salt.

Det är vidare viktigt att redan från början följa upp saltarbetet på olika sätt. Sådana undersökningar är på gång. Livsmedelsverket räknar med fortlöpande rapporter från branschorganisationer och det kan också finnas möjlighet samla in uppgifter inom ramen för livsmedelstillsynen.

Utskottet vill också uppmärksamma att nyckelhålmärkning är ett sätt att hjälpa konsumenter att hitta de hälsosammare alternativen, både när man handlar mat och äter på restaurang. Nyckelhålet är Livsmedelsverkets symbol och står för mindre eller nyttigare fett, mindre socker och salt samt mer kostfiber och fullkorn.

Livsmedel som märks med nyckelhålet ska uppfylla vissa villkor för fett, salt (natrium), socker och kostfiber. Nyckelhålssymbolen kan användas på 25 olika grupper av livsmedel, och villkoren varierar för grupperna. Spannmålsprodukter, t.ex. bröd, mjöl och pasta, har t.ex. även villkor för fullkorn. Det finns också allmänna bestämmelser för nyckelhålmärkningen. Exempelvis får inte sötningsmedel eller godkända nya livsmedel och nya ingredienser med sötande egenskaper ingå.

Livsmedelsverket har sett över reglerna för nyckelhålet och förslaget är ute på remiss. Förslaget innebär vissa ändringar när det gäller sötningsmedel. Vidare föreslås en bestämmelse för att tydliggöra att fett, sockerarter och salt endast får tillsättas i vissa angivna livsmedel. Exempel på andra ändringar är att mängden salt sänks i enlighet med de nordiska näringsrekommendationerna inom flera livsmedelsgrupper.

Avslutningsvis bör nämnas att i regleringsbrevet för 2014 har Livsmedelsverket fått i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera konsumenternas förståelse av den livsmedelsinformation som ges, t.ex. i form av märkning, och redovisa eventuella behov av utvecklat stöd till konsumenterna. Uppdraget ska redovisas i Livsmedelverkets årsredovisning 2014.

Utskottet välkomnar regeringens initiativ att låta Livsmedelsverket analysera den nuvarande konsumentinformationen om livsmedel. Utskottet utgår från att analysen kan ligga till grund för att åtgärda de eventuella brister som identifieras. Med hänvisning till pågående arbete som rör det

väckta förslagen föreslår utskottet att motionerna 2013/14: MJ224 (MP), 2013/14: MJ360 (MP) 2013/14: MJ417 (M), 2013/14: MJ479 (SD), 2013/14: MJ490 (S) yrkandena 4, 5 i denna del och 7, lämnas utan vidare åtgärd.

Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om mål för den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel (S, V).

Jämför reservationerna 9 (S) och 10 (MP, V).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2013/14: MJ302 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 bör det fastställas ett mål att 50 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2020. Motionärerna uppmärksammar att de offentliga inköpen till storkök, hotell och restauranger ökar och utgör 25 procent av den totala marknaden för ekologiska livsmedel i Sverige. Enligt Ekomatcentrum stod ekologiska livsmedel för drygt 20 procent av de totala livsmedelsinköpen till den offentliga sektorn under 2012. Den offentliga sektorns konsumtion har stor betydelse för ökad hållbarhet och för landsbygdens utveckling. Även i kommittémotion 2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 8 förespråkar motionärerna ett nytt mål som innebär att 30 procent av den offentliga konsumtionen av livsmedel ska bestå av ekologiska varor 2020. Det finns en stark politisk vilja i många kommuner och landsting att öka den ekologiska konsumtionen. Allt fler beslutar om egna skärpta mål för upphandling och därför behövs ett nationellt mål; detta mål måste emellertid paras med styrmedel, främst åtgärder inom EU:s landsbygdsprogram för att stödja ekologisk odling.

Utskottets ställningstagande

Frågan om mål för den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel behandlades av riksdagen den 25 mars 2014 i en interpellation till landsbygdsministern (ip. 2013/14:362). Av svaret framgår att den ekologiska livsmedelsförsäljningen har ökat med totalt 1,3 miljarder kronor till 11,6 miljarder kronor 2013. Det är en ökning med 13 procent jämfört med 2012. Av alla sålda livsmedel 2013 var 4,3 procent ekologiska. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har fortsatt att utvecklas positivt inom den offentliga marknaden, där försäljningen ökade med 18 procent under 2013.

För att främja ekologisk produktion sker insatser inom flera områden som omfattar hela livsmedelskedjan. Förutom landsbygdsprogrammet har den svenska regeringen under 2013 även satsat medel på bl.a. marknads-

främjande åtgärder, försöks- och utvecklingsverksamhet samt forskning. Regeringens satsningar har bidragit till att stärka marknaden för ekologiska produkter.

När det gäller målen för konsumtionen av ekologiska livsmedel i den offentliga sektorn har regeringen valt att inte sätta upp några nya procentmål efter 2010. Regeringen anser inte att det är statens roll, utan att det är upp till varje kommun och landsting att själva välja om man vill fastställa sådana mål. Många kommuner har i dag valt att fastställa egna och ibland högre mål än 25 procent. Mot bakgrund av de insatser som finns i dag för att främja den ekologiska marknaden avser regeringen inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Utskottet delar regeringens bedömning och avstyrker därmed motionerna 2013/14: MJ302 (V) yrkande 3 och 2013/14: MJ490 (S) yrkande 8.

Transfetter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lagstiftning mot transfetter (S, V).

(Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2013/14: MJ299 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16 och motion 2013/14: MJ443 av Thomas Strand (S) behövs en lagstiftning om transfetter. Många studier har visat att det finns en koppling mellan transfetter och olika sjukdomar. Flera andra länder, exempelvis Danmark, har reglerat användningen av transfetter. I mars 2011 beslutade riksdagen att Sverige skulle följa det danska exemplet och lägga fram en lag som förbjuder användningen av industriellt framställda transfetter i livsmedel. Dessvärre har regeringen inte verkställt detta riksdagsbeslut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat frågan om ett förbud mot transfetter i livsmedel. Utskottet konstaterade då att över tiden har ett antal studier pekat på kopplingen mellan s.k. transfetter och olika sjukdomar. För den som äter mycket transfetter ökar risken att drabbas av bl.a. hjärtsjukdom, bröst- och prostatacancer, insulinresistens och försämrat immunförsvar. Vidare uppmärksammades att Danmark införde regler 2004 som innebär att högst 2 procent av den totala mängden fett i ett livsmedel får vara industriellt framställt transfett. I Sverige saknades ett motsvarande förbud. I stället fördes diskussioner med livsmedelsindustrin för att få producenterna att använda fettråvaror med en högre andel omättat fett eller att minska fettin-

nehållet. Huvudlinjen för att minska andelen transfetter tycks vara att livsmedelsindustrin ska sanera sig själv. Men alla livsmedel som säljs i Sverige är inte producerade här, och företagen får på så sätt olika spelregler. Den som äter på en restaurang vet inte om maten innehåller transfett. Som konsument är det omöjligt att veta om en produkt innehåller transfett eller inte. Det arbete som har gjorts i Sverige för att minska transfetterna i livsmedel har hittills inte gett tillräckliga resultat.

Mot denna bakgrund föreslog utskottet ett tillkännagivande om ett att regeringen snarast bör lägga fram lagförslag till riksdagen om ett förbud mot transfetter i livsmedel, i likhet med vad som gäller i Danmark. Riksdagen följde utskottets förslag (2010/11:MJU14, rskr. 2010/11:193).

Utskottet vill vidare redovisa att riksdagen har behandlat frågan om ett förbud mot industriellt framställt transfett i en interpellation till landsbygdsministern den 22 augusti 2013 (ip. 2012/13:498). I svaret framfördes att regeringen i oktober 2011 gav Livsmedelsverket i uppdrag att bl.a. lämna ett förslag till regler för att begränsa användningen av industriellt framställda transfettsyror. Livsmedelsverkets slutsats var att avvakta med nationell lagstiftning och invänta den rapport från Europeiska kommissionen som har aviserats till december 2014. Livsmedelsverkets förslag har remitterats, och de flesta remissinstanser delar Livsmedelsverkets bedömningar.

Det är enligt landsbygdsministern viktigt med nyttiga livsmedel, goda matvanor och en varierad kost. Sedan flera år tillbaka har Livsmedelsverket fört en kontinuerlig dialog med livsmedelsbranschen om att ta bort transfetter i livsmedel. Livsmedelsverket har genom dialoger med branschorganisationer lyckats få ned andelen industriellt framtagna transfettsyror i livsmedel. Den svenska livsmedelsbranschen har genom egna åtgärder ersatt industriellt framställda transfettsyror med andra fettråvaror. Den s.k. matkogsstudien som Livsmedelsverket har genomfört visar att maten i dag innehåller endast små mängder transfettsyror. Den största delen kommer från mejeriprodukter där de ingår som en naturlig del.

Ministern konstaterar vidare att intaget av transfettsyror i Sverige är i nivå med och i vissa fall lägre än vad som konsumeras i Danmark, Norge och Finland. Nivån är under den högsta nivå som Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar – 2,5–3 gram per dag för en vuxen person. Detta ska ställas i relation till intaget av mättat fett som är tre gånger högre än WHO:s rekommenderade högsta intag.

Enligt ministern är det viktigt att bevaka riskerna med transfettsyror, och intentionen att minska intaget av transfettsyror bör fortsätta. En i fortsättningen frivillig minskad användning av härdade fetter och delvis härdade fetter i olika produkter är önskvärd.

Regeringen anser att Livsmedelsverkets arbete med att tillhandahålla relevant information och kunskap hittills har haft en bra effekt – inte enbart på produkterna utan också på folkhälsan. Om en nationell lagstiftning skulle införas före en eventuell EU-reglering skulle detta innebära merarbete och merkostnader för både myndigheter och företag eftersom lagstift-

ningen skulle behöva anpassas till nära i tid kommande gemenskapsregler. Regeringen bedömer därför att Europeiska kommissionens rapport bör avvaktas innan några eventuella lagstiftningsåtgärder vidtas. Det är enligt regeringen angeläget att främst eftersträva harmoniserade EU-regler.

Riksdagens tillkännagivande om ett förbud mot transfetter har behandlats av regeringen i skrivelsen Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2013/14:74). Där framgår att riksdagens skrivelse nr 193 om förbud mot transfetter i livsmedel är slutbehandlad. Som motiv framförs att regeringen bedömer att nationella lagstiftningsåtgärder bör vänta. Bedömningen grundas på en utredning som Livsmedelsverket har genomfört. Verket konstaterar att halterna transfetter i livsmedel i Sverige redan har minskat genom frivilliga åtgärder och att de EU-gemensamma initiativ som har tagits bör fullföljas innan ytterligare åtgärder övervägs.

Utskottet delar regeringens bedömning och föreslår att motionerna 2013/14:MJ299 (V) yrkande 16 och 2013/14:MJ443 (S) lämnas utan vidare åtgärd.

Azofärgämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om azofärgämnen (V).

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Motionerna

I kommittémotionerna 2013/14:MJ299 yrkande 6 och 2012/13:MJ207 yrkande 7, båda av Jens Holm m.fl. (V), uppmärksammas azofärgämnen, dvs. kemiskt framställda ämnen som används som färgämnen i livsmedel, t.ex. i godis, läsk, bakverk, sylt och tuggummi. I dag finns tio olika former av azofärgämnen på den svenska marknaden. Innan Sveriges EU-anslutning var azofärgämnena förbjudna eller fick endast användas i begränsad omfattning. Sedan 1999 tvingar EU Sverige att acceptera azofärgämnen i livsmedel. Azofärgämnen kan ge upphov till allergiska reaktioner, som exempelvis utslag, astma, nässelfeber och eksem, och azofärgämnen bör därför förbjudas. Frågan om ett förbud bör även drivas i EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat frågan om azofärgämnen. Utskottet konstaterade då att det är väsentligt att den mat vi äter är säker. Särskilt när det gäller barn och unga är en försiktighetsansats angelägen vid riskvärderingen. Enligt utskottet skulle en större uppmärksamhet kring azofärgämnen kunna leda till att återförsäljare i ännu större utsträckning väljer att inte

saluföra livsmedel som innehåller dessa ämnen. Utskottet påpekade också att det är viktigt att tillsynen förstärks så att de livsmedel som innehåller azofärgämnen åtföljs av en korrekt märkning. Utskottet ansåg därför att regeringen med kraft ska verka för att ett förbud mot azofärgämnen som livsmedelstillsats återinförs i Sverige inom ramen för EU:s regelverk. Vidare bör regeringen verka för att en nationell, frivillig överenskommelse träffas med branschen om att branschen ytterligare begränsar användningen och saluföringen av livsmedel som innehåller azofärgämnen. Slutligen bör regeringen verka för att förbättra tillsynen över regelverket för azofärgämnen i livsmedel. Efter förslag från utskottet beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om azofärgämnen (bet. 2011/12:MJU10, rskr. 2011/12:153).

I regeringens redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen framgår att den aktuella skrivelsen inte är slutbehandlad (skr. 2013/14:75). Regeringen uppger att i ett brev av den 7 januari 2013 till Europeiska kommissionens generaldirektorat för hälsa och konsumentskydd har Regeringskansliet framfört att Sverige önskar se en översyn av EU:s bestämmelser om användningen av azofärgämnen i livsmedel. Regeringen avser vidare att fortsätta informera sig om förekomsten i Sverige av livsmedel med azofärgämnen.

Landsbyggsdepartementet har därutöver informerat utskottet om att kommissionen i ett svarsbrev till Landsbyggsdepartementet har redovisat att det pågår en genomgång av samtliga färgämnen som är godkända i EU, inklusive azofärgämnen. Genomgången beräknas vara klar under 2015. Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (Efsa) senaste genomgång av azofärgämnena gjordes 2010 och ledde till en skärpning av lagstiftningen.

Utskottets uppfattning om azofärgämnen ligger fast. Enligt utskottet är det angeläget med en harmonisering på EU-nivå av förbud mot azofärgämnen och övriga färgämnen i livsmedel som kan utgöra en risk för människors hälsa. Eftersom det pågår en översyn av alla färgämnen, inklusive azofärgämnen, är utskottet inte berett att förorda några ytterligare initiativ i frågan. Utskottet föreslår därför att motionerna 2012/13: MJ207 (V) yrkande 7 och 2013/14: MJ299 yrkande 6 (V) lämnas utan vidare åtgärd.

Antibiotika i livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om globala begränsningar av antibiotika i livsmedelsproduktionen (MP).

Jämför reservation 11 (MP, V).

Motionen

I motion 2013/14:So239 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6 uppmärksammas att det finns ett behov av globala begränsningar av antibiotika i livsmedelsproduktionen. Sverige måste därför agera för ett ökat globalt samarbete för att säkerställa att försörjningen av livsmedel sker utan att antibiotika regelmässigt används i vare sig odling eller djurhållning.

Utskottets ställningstagande

Sverige är mycket aktivt i det internationella arbetet mot resistensutveckling och för en ansvarsfull antibiotikaanvändning eftersom det finns ett stort engagemang för antibiotikafrågor. Sverige agerar enligt Landsbyggsdepartementet för ett ökat globalt samarbete i alla internationella organ som arbetar med antibiotikafrågor. Alla större internationella organisationer har i dag antibiotika på sina dagordningar och Sverige bidrar aktivt med erfarenheter och kunskap. Exempelvis är antibiotikaresistens en av fem övergripande prioriteringar inom ramen för den generella strategin för Sveriges arbete gentemot Världshälsoorganisationen (WHO) mellan 2011 och 2015. WHO satsar på att föra antibiotikafrågan konkret framåt. Regeringen har avsatt särskilda medel för att stödja WHO i detta arbete, och Sverige har sänt en sekonderad expert för att på plats i WHO arbeta med antibiotikafrågorna. Vidare har regeringen beslutat om bidrag till React¹ för att stödja WHO i deras arbete, och för att fortsätta det arbete som Sverige initierade under EU-ordförandeskapet 2009 om behovet av att ta fram nya antibiotika. Världsoorganisationen för djurhälsa (OIE) arbetar fortlöpande mot resistensutveckling, och Sverige deltar i detta arbete.

Antibiotikaresistens kan spridas med livsmedel och är därför en fråga för Codex Alimentarius Committee (Codex) som har arbetat fram en vägledning för riskanalys på området. Sverige har haft stort inflytande i framtagandet av vägledningen, och experter från både Livsmedelsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt verkade för att svenska erfarenheter togs till vara i det arbetet. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) stöder förebyggandet av antibiotikaresistens och en ansvarsfull användning av antibiotika, och inom ramen för OECD:s jordbrukskommitté har det, på svenskt initiativ, utförts en studie av antibiotikaanvändningen inom köttproduktionen. Studien är i slutfasen och förhoppningen är att den ska leda till fortsatt OECD-arbete som adresserar konsekvenser av antibiotikaanvändning inom jordbruket för humansektorn. Därutöver har Sverige fortsatt samarbetet om antibiotikaresistens inom ramen för de avtal som har upprättats mellan Sverige och Indien respektive Kina.

Landsbyggsdepartementet uppger att antibiotikaresistens och en ansvarsfull antibiotikaanvändning är vidare en av det prioriterade frågorna för regeringen, och särskilda forskningssatsningar har gjorts för åren 2013 till

¹ React (Action on Antibiotic Resistance) är ett oberoende globalt nätverk för gemensamma åtgärder mot antibiotikaresistens. Kansliet finns på Uppsala universitet.

2016. Det är viktigt att intensifiera arbetet med att förebygga antibiotikaresistens och alla sektorer måste samarbeta. De ansvariga myndigheterna på human- och djursidan har därför tillsammans fått i uppdrag av regeringen att ansvara för en samverkansfunktion och en tvärsektorieell handlingsplan för ett samordnat arbete mot antibiotikaresistens i vårt land.

Övervakningen och rapporteringen av antibiotikaanvändningen när det gäller djur fungerar bra inom såväl EU som Sverige. Den harmoniserad lagstiftning inom EU innebär att det möjligt att samla in och jämföra data mellan medlemsländerna. Dessa kunskaper kan även användas i internationella sammanhang.

Avslutningsvis vill utskottet påminna om att regeringen har fastställt ett etappmål för ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt som innebär att senast 2020 ska beslut ha fattats inom EU eller internationellt för att befintliga och eventuella nya regelverk för human- och veterinärmedicinska läkemedel i ökad utsträckning väger in miljöaspekter.

Utskottet utgår från att regeringen fortsätter att driva frågan om globala begränsningar av antibiotika i livsmedelsproduktionen. Motion 2013/14: So239 (MP) yrkande 6 kan därmed lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Snus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om skärpta tillverkningsregler för snus m.m. (S).

Motionen

Enligt motion 2013/14: MJ486 av Kenneth G Forslund (S) yrkande 1 bör tillverkningsreglerna för svenskt snus skärpas i fråga om välkända oönskade ämnen. I yrkande 2 förordas att snustillverkningen i Sverige bör anta Världshälsoorganisationens (WHO) rekommendationer för högsta acceptabla nivåer av utpekade oönskade ämnen. Motionären uppmärksammar att de två beståndsdelar som enligt WHO:s internationella center för cancerforskning (IARC) är klarlagt farliga för brukaren vid höga doser är tobaks-specifika nitrosaminer (TSNA) och bensopyren B(a)P. I yrkande 3 påpekas att alla typer av importerade rökfria produkter måste uppfylla de krav som finns de regler som gäller i Sverige för inhemsk produktion.

Utskottets ställningstagande

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2012:6) om snus och tuggtobak innehåller bestämmelser om snus och tuggtobak som är avsedda att saluföras i Sverige. Föreskrifterna gäller således för såväl inhemska som utländska tillverkare, försäljare och importörer som tänker saluföra snus och tuggtobak i Sverige. Bestämmelser om snus och tuggtobak finns även i tobakslagen (1993:581). I föreskriften anges bl.a. gränsvärden för de främmande ämnena bly och aflatoxin. I övrigt finns inga bestämmelser om gränsvärden för snus, vare sig i den nuvarande EU-lagstiftningen för tobak eller i det nyligen reviderade tobaksdirektivet.

Enligt Landsbyggsdepartementet bereder Livsmedelsverket frågan om att i föreskrifterna införa gränsvärden för de främmande ämnen som WHO har pekat ut, dvs. tobaksspecifika nitrosaminer (TSNA) och bensopyren (B(a)P).

Utskottet, som konstaterar att det pågår ett arbete med de frågor som har lyfts fram i motionen, föreslår att motionen 2013/14:MJ486 (S) yrkandena 1–3 lämnas utan vidare åtgärd.

Kontroll och sanktioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att kontrollen av livsmedel ska intensifieras (SD), om en utökad kontroll av kosttillskott (M) och om hårdare sanktioner för brott mot livsmedelslagen (SD, V).

Jämför reservationerna 12 (SD) och 13 (SD, V).

Motionerna

I motion 2013/14:MJ352 av Amir Adan (M) uppmärksammas olika problem när det gäller kosttillskott. Livsmedelsverkets studie från 2011 om kosttillskott visar bl.a. att det finns produkter inte uppfyller Livsmedelsverkets krav på märkning och att det förekommer extrakt från växter som kan vara olämpliga. Sverige och andra EU-länder bör därför ställa krav på tillverkare och distributörer att anmäla sina produkter till Livsmedelsverket innan de når marknaden. Livsmedelsverket bör vidare kunna fatta beslut om saluförbud mot hälsovådliga kosttillskott när det rör sig om produkter som är nationellt tillgängliga.

I kommittémotion 2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkade 1 betonas att konsumenterna ska kunna lita på att en produkt innehåller det som sägs. Därför behöver arbetet med kontroller intensifieras, vilket i sin tur innebär att myndigheterna måste få mer medel till ändamålet.

I kommittémotionerna 2013/14:MJ300 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och 2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 och i motion 2013/14:MJ469 av Johnny Skalin (SD) förordas ökade sanktionsmöjligheter för brott mot livsmedelslagen. I den förstnämnda motionen betonas att regeringen bör återkomma med ett lagförslag om hårdare sanktioner för brott mot livsmedelslagen. Det behöver bli svårare och mer kännbart att fuska med mat och därför måste fusk motarbetas mycket hårdare.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan sägas att när det gäller livsmedelskontrollen som helhet har Livsmedelsverket ett regeringsuppdrag att under 2011–2014 ytterligare utveckla kompetensen i den offentliga livsmedelskontrollen till nytta för företag och konsumenter. Regeringen avsatte 3 miljoner kronor för detta under 2013. Projektet omfattar bl.a. att ta fram kontrollhandböcker och att genomföra utbildningar i exempelvis kontrollmetodik och bemötandefrågor. I arbetet ingår också att förstärka samordningen mellan olika kontrollmyndigheter. Livsmedelsverket har under året utvecklat stödet till regionala och lokala kontrollmyndigheter genom bl.a. ett utvecklat webbforum. Ett systemstöd för att underlätta livsmedelsföretagens kontakter med Livsmedelsverket har utvecklats.

Den specifika kontrollen av kosttillskott inleddes av Livsmedelsverket 2009 (Livsmedelsverket, Kosttillskott som säljs via Internet – en studie av hur kraven i lagstiftningen uppfylls, Rapport 2, 2011). Kontrollen av kosttillskott i kommunerna var då obefintlig, med undantag för några få pilotprojekt under 2010 och 2011. Tillsammans med Livsmedelsverket inledde Stockholms stad, Göteborgs stad och Malmö kommun ett stort kosttillskottsprojekt 2012 med utgångspunkt från resultatet från det tidigare projektet vars resultat presenterades i den ovannämnda rapporten. Projektet syftade bl.a. till att hitta de största riskerna i de granskade produkterna och få bort dem från marknaden och att skapa arbetsmetoder för en fungerande kommunal kontroll av kosttillskott. En tydlig skillnad efter projektet var kontrollaktiviteten. År 2011 lades mindre än en handfull saluförbud på grund av hälsorisker i kosttillskottsprodukter i Stockholm, 2012 lades ett åttiototal sådana förbud i Stockholm, varav många täckte in fler än en produkt. Under 2012 och framåt har kompetensen i många kommuner ökat och Livsmedelsverket har anordnat utbildningar.

I den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP) för 2014–2016 är kosttillskott ett prioriterat område där kontrollen ska utvecklas; även kontrollen av internethandeln och närings- och hälsopåståenden om livsmedel ska utvecklas. Inom Livsmedelsverket bedrivs ett arbete för att ta fram en kontrollhandbok för kontroll av kosttillskott. Allt fler kommuner gör riktade kosttillskottskontroller och antalet förväntas öka när kontrollhandboken är klar. Kontrollhandboken ska vara ett verktyg för

inspektörerna för att riskbaserat och effektivt genomföra kontroller ute i kommunerna. Den ska ge råd och stöd och hänvisa till relevant lagstiftning, samt även lämna upplysningar om andra myndigheter om det är aktuellt (t.ex. kontakter med Läkemedelsverket om produkten i fråga ska klassas som ett kosttillskott eller läkemedel).

Effektiviteten av kosttillskottskontrollen i kommunerna bygger på ett nära samarbete mellan framför allt Livsmedelsverket och Läkemedelsverket, men även med Konsumentverket (som granskar information om kosttillskott och andra livsmedel på internet och i reklam).

Kosttillskott saluförs inte bara i Sverige utan även i många länder samtidigt. Inom EU finns ett varningssystem för livsmedel (Rapid Alert System för Food and Feed, RASFF) där länderna varnar varandra om bl.a. hälsofarliga produkter som har blivit kända för kontrollmyndigheterna.

När det gäller frågan om saluförbud har Livsmedelsverket inte möjlighet att lägga eller besluta om nationellt saluförbud.

Landsbygdsdepartementet har emellertid tagit initiativ till en utredning om rikstäckande saluförbud (Promemoria 2013-11-07). Syftet är att överväga behovet av att införa en möjlighet för Livsmedelsverket att utfärda rikstäckande saluförbud. Överväganden ska också göras om hur befogenheten att meddela förbud lämpligen kan avgränsas. Vidare ska de rättsliga frågeställningarna kring en reglering belysas. Med ett rikstäckande förbud avses ett saluförbud för vissa produkter som riktas mot ett okänt antal livsmedelsföretag som står under lokal, regional eller statlig kontroll. Uppdraget kommer att redovisas i april 2014.

Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete med de väckta motionsförslagen och föreslår därför att motionerna 2013/14: MJ352 (M) och 2013/14: MJ371 (SD) yrkade 1 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller sanktioner framgår det av livsmedelslagen (2006:804) att den myndighet som utövar offentlig kontroll ska verka för att överträdelser av livsmedelslagstiftningen beivras. Ett av sätten att beivra överträdelserna är att göra en åtalsanmälan. Åklagaren bedömer om denna vill driva en förundersökning och sedan väcka åtal i domstol. Genom de straffbestämmelser som finns i livsmedelslagen straffsanktioneras uppsåtliga och oaktsamma överträdelser av bl.a. föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och överträdelser av de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen. Ringa fall är inte straffbara. De straff som föreskrivs är enbart böter. Ageranden (gärningar) kan dock även aktualisera straffbestämmelser i annan lagstiftning, t.ex. brottsbalken (BrB) och lagen (2000:1225) om straff för smuggling. För bedrägeri enligt BrB är straffet som föreskrivs högst två års fängelse.

De administrativa ingripandena är emellertid kontrollmyndighetens främsta verktyg för att säkerställa att lagstiftningen på livsmedelsområdet efterlevs. Förelägganden och förbud är de främsta administrativa sanktionsmedel som står till buds för kontrollmyndigheten när brister inte har åtgärdats. Det finns även möjlighet att vid bristande efterlevnad tillfälligt

avbryta driften av eller stänga hela eller delar av den berörda verksamheten under en lämplig tidsperiod. Ibland kan det vara motiverat att återkalla anläggningens godkännande. Förelägganden och förbud kan förenas med vite. Om ett beslut förenas med vite innebär det att den enskilde blir skyldig att betala ett visst belopp till staten om han eller hon inte rättar sig efter beslutet. Vite är således ett ekonomiskt påtryckningsmedel som myndigheten kan använda för att förmå den enskilde att följa myndighetens beslut. Användningen av dessa verktyg begränsas inte av att vissa gärningar kan anses som ringa i straffrättslig bemärkelse. Det är alltså möjligt, så länge det är proportionerligt, att utfärda ett föreläggande gällande en brist som av en domstol skulle bedömas som ringa brott mot livsmedelslagstiftningen.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll anges att sanktioner ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Det pågår för närvarande förhandlingar inom EU om en ny förordning om offentlig kontroll. I förslaget från kommissionen finns ett antal artiklar som reglerar den offentliga kontrollen i relation till misstänkta bedrägerier. Bland annat föreslås att bedrägerikontroller ska ingå i medlemsländernas kontrollplaner, att kommissionen ska kunna anta koordinerade kontrollprogram i speciella fall och ett utökat samarbete mellan medlemsländerna för att kunna hjälpa varandra i den offentliga kontrollen vid bl.a. misstänkta bedrägerier.

Regeringen beslutade i mars 2011 att tillsätta en utredning för att bl.a. analysera användningen av straffrätt. Utredningen, som tog namnet Straffrättsutredningen, redovisade sitt uppdrag till regeringen i juni 2013 (SOU 2013:38, Vad bör straffas?). Utredningen har bl.a. kartlagt det straffsanktionerade områdets utveckling, analyserat och tagit ställning till vilka kriterier som bör gälla för att kriminalisering ska anses vara befogad. När det gäller livsmedelsområdet anser utredningen att det finns mycket som talat för att använda sanktionsavgifter är en lämpligare repressiv metod än straff när det gäller att stävja oönskade beteenden inom livsmedelsområdet. Enligt utredningen framstår regleringarna av livsmedel generellt som lämpliga för sanktionsväxling från straff till sanktionsavgift och den förordar därför att straffrätten i stor utsträckning tas bort från livsmedelsområdet. Enligt Regeringskansliet har Straffrättsutredningens betänkande remissbehandlats och beredning pågår inom Justitiedepartementet.

Utskottet vill avslutningsvis nämna att det av regleringsbrevet för 2014 för Livsmedelsverket framgår att verket ska förstärka insatserna mot livsmedelsfusk. Syftet är att så effektivt som möjligt motverka livsmedelsfusk, bl.a. i syfte att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelproduktionen. Livsmedelsverket ska ta fram en strategi för den offentliga kontrollen av livsmedelsfusk och redogöra för utförda insatser på området, särskilt de som riktas mot den regionala och lokala livsmedelskontrollen. Livsmedelsverket ska senast den 30 september 2014 och den 31 januari 2015 redovisa hur arbetet fortskrider.

Utskottet anser att det är positivt att regeringen har vidtagit åtgärder för att motverka fusk med livsmedel eftersom det enligt utskottet är viktigt att kännbara sanktioner och straff utdelas för överträdelser av livsmedelslagen. Utskottet utgår från att regeringen säkerställer att resultatet av insatserna leder till att redligheten ökar. Utskottet anser därför att motionerna 2013/14:MJ300 (V) yrkande 2, 2013/14:MJ371 (SD) yrkande 2 och 2013/14: MJ469 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Dricksvatten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ta större hänsyn till den biologiska mångfalden och dricksvattenförsörjningen vid större ingrepp i naturen (MP).

Jämför reservation 14 (MP, V).

Motionen

Enligt motion 2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 6 bör större hänsyn tas till den biologiska mångfalden och dricksvattenförsörjningen vid större ingrepp i naturen. Nordkalks omdiskuterade kalkbrott i Ojnare i Bunge på Gotland har bl.a. visat att hänsynen till vattentäkter är otillräcklig. Om det synsätt som tillämpades i Nordkalkfallet skulle tillämpas mer generellt kan det få allvarliga konsekvenser för vattenförsörjningen i landet. Ett annat omdiskuterat fall gäller Vättern och vad intresset att utvinna mineraler i dess närhet innebär för risker för Vättern som dricksvattentäkt.

Utskottets ställningstagande

Enligt riksdagens beslut innebär miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet att grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36).

Regeringen har fastställt följande sex preciseringar av miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet:

- Grundvattnet är med få undantag av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning.
- Grundvattenförekomster som omfattas av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön har god kemisk status.
- Utströmmande grundvatten har sådan kvalitet att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i källor, sjöar, våtmarker, vattendrag och hav.

- Grundvattenförekomster som omfattas av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön har god kvantitativ status.
- Grundvattennivåerna är sådana att negativa konsekvenser för vattenförsörjning, markstabilitet eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem inte uppkommer.
- Naturgrusavlagringar av stor betydelse för dricksvattenförsörjning energilagring, natur- och kulturlandskapet är fortsatt bevarade.

Grundvattnets mängd och kvalitet kan påverkas av markanvändningen och vattenuttaget i tillrinningsområdet. Utströmmande grundvatten har en stor betydelse för en god livsmiljö för växter och djur i källor, sjöar, våtmarker, vattendrag och hav. Ett långsiktigt skydd av våra grundvattenresurser är viktigt för den kommunala och den enskilda vattenförsörjningen. Det är framför allt tillrinningsområden och de huvudsakliga infiltrationsområdena till en grundvattenresurs som behöver skyddas. Arbetet med att inrätta nya vattenskyddsområden liksom arbetet med översyn och revidering av redan befintliga vattenskyddsområden är viktigt för att säkerställa kvaliteten på dricksvattentäkter. Detta arbete har ökat hos både kommuner och länsstyrelser. Arbetet med att inrätta specifikt skydd för kommunala yt- och grundvattentäkter behöver enligt regeringen fortsätta (skr. 2013/14:145 Svenska miljömål visar vägen).

Regeringen tillsatte i juli 2013 en särskild utredare med uppdrag att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning i landet, på kort och på lång sikt, och i förekommande fall föreslå lämpliga åtgärder. Utredningen En trygg dricksvattenförsörjning pågår och ska rapportera sitt uppdrag senast den 30 juni 2015 (dir. 2013:75).

Med hänvisning till den pågående utredningen om dricksvattenförsörjningen föreslår utskottet att motion 2013/14:N395 (MP) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, SD, FP, KD) om livsmedelspolitik som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 2 (S) och 3 (SD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2010/11:MJU14 Livsmedelskontroll, 2011/12:MJU21 Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål och 2012/13:

MJU9 Livsmedelspolitik. Riksdagen avslag i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Vildsvinsprodukter, punkt 1 (SD)**

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:MJ229 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2013/14:MJ336 av Saila Quicklund och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M) i denna del,

2013/14:MJ367 av Josef Fransson och Kent Ekeröth (båda SD) yrkande 2 och

2013/14:MJ520 av Staffan Danielsson och Göran Lindell (båda C) samt avslår motion

2013/14:MJ229 av Sten Bergheden (M) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Incitamenten för att jaga vildsvin behöver öka. Vildsvin är något relativt nytt i den svenska faunan efter att man på 1700-talet hade utrotat arten. I och med att vildsvin under senare delen av 1900-talet har rymt från hägn har vildsvinen åter etablerat sig i Sverige och förökar sig nu i en mycket snabb takt. Vildsvinen förstör egendom för stora värden genom att de söker efter mat i trädgårdar och på odlade arealer. En mer intensiv förvaltningsjakt måste därför ske kontinuerligt för att begränsa de skador vildsvin ger upphov till. En ökad jakt skulle också minska viltolyckorna i trafiken där vildsvin är ett växande problem. Därför behöver försäljning av vildsvinskött underlättas genom att man reviderar reglerna för distribution så att jägarna själva kan sälja sitt byte efter godkänd trikinprovtagning, i stället för som i dag då vildsvinet måste ha passerat en vilthanteringsanläggning innan det säljs vidare. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Hantering av björnkött, punkt 2 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyy Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14: MJ336 av Saila Quicklund och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M) i denna del och

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 31.

Ställningstagande

Björnstammen i Sverige har ökat relativt snabbt de senaste 15 åren. En ökad jakt på björn ställer krav på nya mer effektiva sätt att ta hand om björnköttet. En skjutet björn måste omgående tas om hand av slakteriet eftersom köttet förstörs mycket snabbt om det utsätts för värme. Men enligt lag måste björnen ha pälsen kvar när den kommer till slakteriet, annars får den inte säljas. När lagen om att björnskinnet måste vara kvar på djuret instiftades uppstod nya problem. Det kan i dag ta upp till tre veckor för att få alla tillstånd och intyg utfärdade, och eftersom köttet inte får frysas innan det har besiktigats och alla prover är tagna är det redan förstört när tillstånden är klara. Det har vid ett flertal tillfällen hänt att björnar har blivit liggande i väntan på besiktning och tillstånd, och att köttet därigenom har förstörts. Den långsamma hanteringen hos myndigheter har gjort att flera producenter helt har slutat att förädla svenskt björnkött. Vi anser att hanteringen av björnkött behöver bli enklare utan att livsmedelssäkerheten äventyras. Det kan t.ex. handla om att endast en myndighet får huvudansvaret, förslagsvis den ansvariga länsstyrelsen, och att det blir möjligt att göra en första besiktning av björnen i ett kylrum på ett godkänt slakteri. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Ursprungsmärkning av livsmedel, punkt 3 (MP, V)

av Kew Nordqvist (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14: MJ357 av Kew Nordqvist och Magnus Ehrencrona (båda MP) och

avslår motionerna

2013/14:MJ240 av Jörgen Hellman m.fl. (S) i denna del,

2013/14:MJ256 av Lennart Axelsson (S) och

2013/14:MJ451 av Helena Lindahl och Karin Nilsson (båda C).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska utreda frågan om att säkerställa identiteten på den mat vi äter. Konsumenterna ska kunna lita på innehållsförteckningen på en vara. Alla ingredienser som ingår i produkten ska redovisas. Om inte innehållsdeklarationen stämmer överens med innehållet ska kännbara ekonomiska straff utgå för varumärkesägaren. För att stimulera till öppenhet skulle samhället kunna ge stöd till en total ursprungsmärkning med full spårbarhet. Det skulle gynna små livsmedelsproducenter och varumärkesägare. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter, punkt 4 (MP, SD)

av Josef Fransson (SD) och Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 49.

Ställningstagande

För att konsumenterna ska kunna göra medvetna val behövs en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter. I dag ska allt nötkött vara märkt med var djuret är fött, uppfött och slaktat, och fr.o.m. den 13 december 2014 ska även kött av svin, får, get och fjäderfä märkas med uppgift om ursprungsland eller härkomstplats. De nya reglerna ställer dock inga krav på ursprungsmärkning för kött från exempelvis häst eller andra animaliska livsmedel som ägg och mjölkprodukter, och inte heller för kött som ingår som ingrediens i t.ex. korv. Inte heller behöver ursprungsland anges för kött på restaurang. Vissa av dessa begränsningar kommer att ses över i samband med att EU-kommissionen utvärderar de utvidgade krav som börjar gälla 2014, men långt ifrån alla.

Sveriges hållning bör vara att konsumenterna alltid ska kunna göra medvetna val vid köp av animaliska livsmedel och att ursprungsmärkning bör göras obligatorisk i alla relevanta sammanhang. Detta är viktigt både för de konsumenterna som vill kunna göra medvetna val och de producenter som vill kunna använda tuffare djurskyddskrav som en konkurrensfördel.

Det är därför angeläget att öka konsumenternas möjlighet att göra aktiva val när de köper livsmedel. Vi vill därför se en obligatorisk ursprungsmärkning av samtliga animaliska produkter där varje produktionsled redovisas. Detta måste gälla även i sammansatta produkter. Detta bör ges regeringen till känna.

- 5. Efterlevnad av regler om ursprungsmärkning, punkt 6 (S)**
av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyy Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:MJ482 av Cecilia Dalman Eek m.fl. (S).

Ställningstagande

Allt fler konsumenter vill välja närproducerade matvaror för att minska klimatpåverkan av långa transporter. För att kunna göra informerade val behöver konsumenterna känna till ursprunget på matvaror. Den europeiska konsumentorganisationen BEUC uppger att en mycket stor majoritet av konsumenterna anser att ursprungsmärkning av baslivsmedel är viktig och att det är allra viktigast att känna till ursprunget för kött. En fungerande märkning måste vara enkel och otvetydig. Det finns därför ett behov av att se över hur reglerna för ursprungsmärkning av kött efterlevs. Detta bör ges regeringen till känna.

- 6. Obligatorisk märkning av livsmedel med hög salthalt, punkt 7 (SD)**
av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:MJ479 av Markus Wiechel (SD).

Ställningstagande

I Sverige har debatten kring mat och vad som är nyttigt eller inte främst handlat om socker och fett. Saltfrågan har nästan helt kommit i skymundan, men det är förhållandevis enkelt att åtgärda problemet med för mycket salt. Alltför höga salthalter i livsmedel ökar risken för högt blodtryck, vilket i sin tur ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar och stroke. I en matvara kan det finnas fem gånger mer salt än i en annan vara av samma sort, enligt Konsumentföreningen i Stockholms granskning. Enbart en portion mat kan i dag innehålla det maximala dagsintaget på 5–6 gram och i Sverige ligger genomsnittet i dag på 10–12 gram, men det finns givetvis de som äter så mycket som 25 gram per dag. Nästan 80 procent av vårt saltintag kommer från färdiglagad mat från restauranger eller halvfabrikat.

Det finns producenter som har minskat salthalten i sina varor de senaste åren, men många gör tvärtom. Regeringen bör därför vidta åtgärder genom att lagstifta om särskild märkning av de varor som har en hög salthalt. Detta bör leda till att livsmedelsföretagen arbetar för att sänka salthalten i sina varor, inte minst i de produkter som flest konsumenter väljer att köpa. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Märkning av salt, socker och fett, punkt 8 (S, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 4, 5 i denna del och 7 samt

avslår motionerna

2013/14:MJ224 av Jan Lindholm (MP) och

2013/14:MJ417 av Lotta Olsson (M).

Ställningstagande

Vi vet att för mycket salt i maten kan leda till högt blodtryck. Det ökar i sin tur risken för hjärtinfarkt, stroke och skador på njurarna. I Sverige äter vi i genomsnitt mellan 10 och 12 gram salt per dag. Det är dubbelt så mycket som Livsmedelsverkets och WHO:s rekommendationer på 5 till 6 gram salt per dag. En anledning till det höga saltintaget är att mat med mycket salt är dolt för konsumenten. Livsmedelsföretagen tillsätter alltmer salt i sina produkter för att locka kunderna. De största fällorna finns i

bröd, frukostflingor, charkuterier, fiskprodukter och konserver. Eftersom salt är en smakbärare ersätts socker och fett med salt för att göra maten mer smakfull.

I en stor studie som publicerades i *New England Journal of Medicine* 2010 gjordes en analys av de stora amerikanska databaserna. Resultatet var att ett minskat saltintag på bara 3 gram per dag får en dramatisk effekt på minskad död i blodtrycksrelaterade sjukdomar. Enligt reglerna för märkning i EU behöver producenter inte ange på förpackningen hur mycket salt varan innehåller. Ett undantag är Finland som 1994 införde nationella märkningsregler för salt. Vi menar att salthalten i mat måste synliggöras bättre. Vi tror att det i lagstiftningen tydligare bör anges hur och var den nuvarande märkningen av näringsvärde sker. Nya EU-regler träder snart i kraft men vi anser att det inom ramarna för dessa går att utveckla systemet och gå före i många fall. Vi vill att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur redovisningen och märkningen av salt på matvaror ska förbättras i Sverige och att i det sammanhanget överväga ett märkningssystem liknande det i Finland.

Dessutom behöver märkningen bli bättre och tydligare ange varans innehåll av t.ex. fett och socker. Det dolda sockret och sockerlika ersättningar ska också redovisas tydligare för snabb- och halvfabrikatmat. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Nationell strategi för att minska salt, punkt 9 (MP)

av Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ360 av Magnus Ehrencrona (MP).

Ställningstagande

Sju av tio svenskar äter mer salt än vad som rekommenderas, enligt Livsmedelsverkets matvaneundersökning. Dagens genomsnittliga intag av 10–12 gram salt per dag för vuxna ökar (tillsammans med andra faktorer såsom övervikt, stillasittande, rökning och genetiskt arv) risken för högt blodtryck och därmed risken att drabbas av exempelvis hjärtinfarkt, hjärtsvikt, stroke och skador på njurarna. Livsmedelsverkets kostråd rekommenderar 5–6 gram salt per dag för vuxna.

Frågan om saltkonsumtionen är komplex och förutsätter ett gemensamt ansvarstagande från flera aktörer för att kunna vara framgångsrik. Konsumentföreningen Stockholm efterlyste nyligen en nationell strategi med tydliga mål för att minska salthalten i maten. Nedan listas önskemål från föreningen, vilka närmare bör analyseras i ett sådant utredningsuppdrag:

- att livsmedelsbranschen, handel, industri och restaurang gemensamt deklarerar sin avsikt att successivt bidra till att mängden salt i livsmedelsprodukter minskar och utarbetar en plan för detta
- att Livsmedelsverket och Socialstyrelsen ges möjlighet att prioritera frågan, bl.a. att kartlägga, följa upp och utvärdera insatserna samt analysera den samhällsekonomiska nyttan av ett reducerat saltintag
- att aktiva informationsinsatser till hushåll, vård och omsorg, livsmedelsproducenter, restauranger och storhushåll genomförs
- att saltinnehåll på förpackningar märks tydligt
- att joderat salt används i högre grad än i dag inom industrin och restaurangbranschen
- att temperaturen i kylkedjan sänks till +5 grader, vilket bidrar till ökad hållbarhet på kylda livsmedel och möjliggör lägre salthalt i kylda produkter.

Det behövs alltså en nationell strategi med tydliga mål för att minska salthalten i maten. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel, punkt 10 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Piry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 8 och avslår motion

2013/14:MJ302 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Den socialdemokratiska regeringen föreslog ett mål för ekologisk produktion och konsumtion som antogs av riksdagen 2006. Vi menar att målet om att 25 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska vara ekologisk 2010 har haft betydelse för att stimulera den offentliga sektorns arbete med att öka andelen ekologiska livsmedel. Nu fortsätter den offent-

liga sektorns inköp av ekologiska livsmedel att öka. Av kostnaderna för livsmedel i kommunerna och landstingen kom 13,8 procent från inköp av ekologiskt under 2010. År 2006 var den andelen endast 5,9 procent. Bästa län i Sverige var Skåne som hade 27,4 procent ekologiska livsmedel. Riksdagens utredningstjänst konstaterar att den offentliga sektorns ökade efterfrågan på ekologiska livsmedel har bidragit till att öka volymerna på försäljningen av ekologiska livsmedel. Detta har gjort att marknadsförutsättningarna för ekologiska produkter har stabiliserats och skapat ett bredare utbud av produkter och en bättre tillgänglighet.

Det finns en stark politisk vilja i många kommuner och landsting att öka den ekologiska konsumtionen. Fler och fler beslutar om egna skärpta mål för upphandling. Det finns därmed flera anledningar att fortsätta att arbeta med ett nationellt mål, men det måste paras med styrmedel, främst åtgärder inom EU:s landsbygdsprogram för att stödja ekologisk odling. Vi menar att ett nytt mål måste sättas för en offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel. Vi vill att 30 procent ska vara ekologiskt till 2020. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Mål för offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel, punkt 10 (MP, V)

av Kew Nordqvist (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14: MJ302 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motion

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

De offentliga inköpen till storkök, hotell och restauranger ökar och utgör 25 procent av den totala marknaden för ekologiska livsmedel i Sverige. Av de totala livsmedelsinköpen till den offentliga sektorn var drygt 20 procent ekologiska livsmedel under 2012, enligt Ekomatcentrum. Den offentliga sektorns konsumtion har stor betydelse för ökad hållbarhet och landsbygdens utveckling. Därför behöver ett mål fastställas om att 50 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2020. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Antibiotika i livsmedel, punkt 13 (MP, V)

av Kew Nordqvist (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:So239 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige måste agera för ett ökat globalt samarbete för att säkerställa att försörjningen av livsmedel sker utan att antibiotika regelmässigt används i vare sig odling eller djurhållning. Det behövs alltså globala begränsningar av antibiotika i livsmedelsproduktionen. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Livsmedelskontroll, punkt 15 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motion 2013/14:MJ352 av Amir Adan (M).

Ställningstagande

Omfattande köttbedrägerier upptäcktes 2013 då det bl.a. visade sig att många färdigrätter innehöll hästkött och att man hade fuskat med ursprungsmärkning och märkt köttet som svenskt. Konsumenter som i god tro har litat på innehållet har tvingats att inse att de har blivit förda bakom ljuset. Köttfusket bedöms vara omfattande. Det rör sig om komplicerade led av producenter, uppfödare, förädlare och grossister som gör det så svårt att spåra upp de skyldiga när oegentligheter sker. För att konsumenterna ska kunna lita på att en produkt innehåller det som sägs behöver arbetet med kontroller intensifieras, vilket i sin tur innebär att myndigheterna måste få mer medel till ändamålet. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Sanktioner, punkt 16 (SD, V)

av Josef Fransson (SD) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14: MJ300 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,

2013/14: MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2013/14: MJ469 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

Det behöver bli svårare och mer kännbart att fuska med mat. Av de s.k. matskandaler som tidigare avslöjats är det ytterst få som har lett till åtal och fällande domar. Så gott som alla förundersökningar om brott mot livsmedelslagen läggs ned av polis och åklagare, ofta med hänvisning till att straffsatserna är för låga. I dag finns endast bötesstraff för brott mot livsmedelslagen. Hur vi hanterar vår mat påverkar alla medborgares hälsa. Fusk måste motarbetas mycket hårdare.

Sanktionsmöjligheterna mot dem som fuskar måste alltså öka eftersom straffvärdena i dag inte är tillräckliga för att avskräcka. På så vis kan konsumenternas trygghet öka samtidigt som konkurrenssituationen förbättras, då det via ett stärkt regelverk gör det ekonomiskt ofördelaktigt för en handlare eller producent att fuska med varudeklarationerna. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Dricksvatten, punkt 17 (MP, V)

av Kew Nordqvist (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14: N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi måste ta större hänsyn till den biologiska mångfalden och dricksvattenförsörjningen vid större ingrepp i naturen. Domstolsbehandlingen av Nordkalks omdiskuterade förslag till kalkbrott i Ojnare i Bunge på norra Gotland har aktualiserat frågan om biologisk mångfald vid stora ingrepp i naturen. Sedan regeringen slopade den s.k. stopplagen för täkter har biolo-

gisk mångfald samma skydd vid täktverksamhet som vid t.ex. gruvverksamhet. Det har nu visat sig att detta skydd är otillräckligt. I Miljöbalkskommitténs förslag om att ta bort stoppregeln ingick också en ny allmänhänsynsregel om biologisk mångfald (SOU 2004:37). Rätt utformad kan en sådan regel vara ett sätt att förbättra hänsynen till biologisk mångfald vid större ingrepp i naturen. Nordkalksfallet har också visat att hänsynen till vattentäkter är otillräcklig. Om det synsätt som tillämpades i Nordkalksfallet skulle tillämpas mer generellt kan det få allvarliga konsekvenser för vattenförsörjningen i landet. Ett omdiskuterat fall gäller Vättern och vad intresset att utvinna mineraler i dess närhet innebär för risker för Vättern som dricksvattentäkt. Vi anser att regeringen bör utreda och återkomma till riksdagen med förslag om en förstärkning av hänsynen till biologisk mångfald och dricksvattenförsörjningen vid större ingrepp i naturen. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Transfetter och azofärgämnen (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Kew Nordqvist (MP) och Jacob Johnson (V) anför:

År 2011 beslutade en majoritet i Sveriges riksdag om att i ett tillkännagivande till regeringen kräva åtgärder för att minska användningen av transfetter. År 2012 beslutade samtliga partier i Sveriges riksdag, via ett tillkännagivande till regeringen, att regeringen med kraft skulle verka för ett återinförande av förbudet mot användningen av azofärgämnen i Sverige. I tidningen Riksdag & Departement går det att läsa att regeringen mer eller mindre obstruerar dessa och andra tillkännagivanden från en samlad riksdagsmajoritet.

Vi från S, V och MP vill få en förklaring till varför inget har hänt med de tillkännagivanden som avses i detta yttrande, och vi är djupt kritiska till regeringens passiva hållning inför dessa av riksdagsmajoriteten framställda krav. I den svenska demokratiska modellen är det helt självklart att regeringen ska, med rimlig skyndsamhet, leverera underlag för beslut som en majoritet i Sveriges riksdag har krävt. Oviljan att följa riksdagsmajoritetens beslut är ett direkt angrepp på den författning som har arbetats fram i bred enighet i Sveriges riksdag.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra nu aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra nu aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13: MJ207 av Jens Holm m.fl. (V):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om azofärgämnen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14: So239 av Jan Lindholm (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av globala begränsningar av antibiotika i livsmedelsproduktionen i förebyggande syfte.

2013/14: MJ216 av Eva Flyborg (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot försäljning av energidrycker som innehåller koffein och taurin till barn under 15 år.

2013/14: MJ218 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en uppföljning av Livsmedelsverkets och Sveriges kommuners tolkning av EU-direktivet om livsmedelshantering i ideella föreningars verksamhet.

2013/14: MJ224 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda nya åtgärder för ett hälsosammare liv.

2013/14: MJ229 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att förenkla reglerna för hantering av vildsvinsprodukter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över systemet för avgift vid trikinprover.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att öka marknadsföringen av vildsvinskött och annat viltkött inom ramen för Matlandet Sverige och att uppmana offentliga matinrättningar att servera mer viltkött.

2013/14:MJ240 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en politik för mat och märkning av livsmedel samt för tillsynen av djurskyddet.

i denna del

2013/14:MJ254 av Lars Tysklind (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över Livsmedelsverkets uppdrag vad gäller kostråd.

2013/14:MJ256 av Lennart Axelsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ökade krav på ursprungsmärkning av mat.

2013/14:MJ291 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet vad gäller översyn av lagstiftningen om livsmedelshantering för att förenkla regelverket.

2013/14:MJ292 av Jan Ericson (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att förenkla regelverket om gårdsförsäljning av livsmedel.

2013/14:MJ299 av Jens Holm m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om azofärgämnen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftning om transfetter.

2013/14:MJ300 av Jens Holm m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag om hårdare sanktioner för brott mot livsmedelslagen.

2013/14:MJ302 av Jens Holm m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål om att 50 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2020.

2013/14:MJ310 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vi behöver se över datummärkningen av livsmedel.

2013/14:MJ311 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på restauranger att tillhandahålla toaletter även ska gälla livsmedelsaffärer.

2013/14:MJ312 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över ursprungsmärkning av mat som serveras på restauranger och liknande.

2013/14:MJ336 av Saila Quicklund och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en översyn inför ett borttagande av kravet på att björn- och vildsvinskött måste passera en vilthanteringsanläggning för att få säljas eller skänkas bort.

2013/14:MJ352 av Amir Adan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsynen av kosttillskott.

2013/14:MJ357 av Kew Nordqvist och Magnus Ehrencrona (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska utreda frågan om att säkerställa identiteten på det vi äter.

2013/14:MJ360 av Magnus Ehrencrona (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi med tydliga mål för att minska salthalten i maten.

2013/14: MJ367 av Josef Fransson och Kent Ekeröth (båda SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka incitamenten för att jaga vildsvin genom att underlätta försäljning av vildsvinskött.

2013/14: MJ371 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med kontroller av kött.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka sanktionsmöjligheterna mot dem som fuskar med livsmedel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter.

2013/14: MJ372 av Josef Fransson m.fl. (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa importstopp av animaliska produkter där produktionsmetoderna utsätter djur för onödigt lidande och väsentligt strider mot intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning.

2013/14: MJ374 av Jens Holm m.fl. (V):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av alla köttprodukter.

2013/14: MJ417 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om innehållsdeklaration av salt i maten.

2013/14: MJ426 av Richard Jomshof (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU.

2013/14: MJ442 av Gunnar Sandberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hantering av viltkött.

2013/14: MJ443 av Thomas Strand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om problemet med höga halter av transfetter i matvaror.

2013/14: MJ444 av Per Bill (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rökta matprodukter.

2013/14: MJ447 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur.

2013/14: MJ451 av Helena Lindahl och Karin Nilsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att obligatorisk ursprungsmärkning omfattar fler livsmedelsprodukter.

2013/14: MJ469 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att påtagligt stärka konsumentskyddet i fråga om märkningen av livsmedels packdatum.

2013/14: MJ479 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta om märkning av salthalt i livsmedel där halten är hög.

2013/14: MJ482 av Cecilia Dalman Eek m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över hur regleringen ursprungsmärkning av kött enligt livsmedelslagen efterföljs.

2013/14: MJ486 av Kenneth G Forslund (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillverkningen av svenskt snus bör skärpas beträffande välkända oönskade ämnen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snustillverkningen i Sverige bör anta Världshälsoorganisationens rekommendationer för högsta acceptabla nivåer av utpekade oönskade ämnen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla typer av importerade rökfria produkter måste efterleva den lagstiftning som gäller i Sverige för inhemsk produktion.

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att branschsamtal bör initieras i syfte att komma överens om att förbättra informationen på matförpackningarna när det gäller tydlighet, läsbarhet och begriplighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur redovisningen och märkningen av salt på matvaror ska förbättras i Sverige och att i det sammanhanget ett märkningssystem liknande det i Finland bör övervägas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om en förbättrad märkning som tydligare anger varans innehåll av t.ex. fett, socker och salt samt att utredningen också ska granska vilken vetenskaplig grund samhället har i rådgivningen till konsumenter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inom ramen för den nya EU-lagstiftningen bör förtydligas var på förpackningen märkningen av matens näringsvärde ska finnas och hur den ska vara utformad.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det dolda sockret (och sockerlika ersättningsämnen) ska redovisas tydligare i snabb- och halvfabrikatmat.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt mål som innebär att 30 procent av den offentliga konsumtionen av livsmedel ska bestå av ekologiska varor 2020.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att analysera möjligheten att ändra märkningen ”bäst före” till ”minst hållbar till” samt driva frågan i EU.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i nära samarbete med branschen ta fram nya regelverk för vilken information, t.ex. om råvarornas ursprung, som restaurangkunder ska ha rätt att kräva.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kontinuerligt granska omfattningen av användningen av falska beteckningar för t.ex. fiskarter eller köttprodukter på restauranger och föreslå åtgärder som skyddar konsumenterna.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som serveras mat på sjukhus, skolor eller äldreboende ska ha rätt till rättvisande information om maten.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla hanteringen av björnkött.

2013/14: MJ500 av Mattias Karlsson och Josef Fransson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram riktlinjer för en kvalitetsmärkning av svenska matprodukter med stort kulturhistoriskt värde.

2013/14: MJ508 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statlig livsmedelskontroll.

2013/14: MJ510 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en tvingande skyldighet att informera om innehållet i maten på restauranger.

2013/14: MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP):

49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter.

2013/14: MJ520 av Staffan Danielsson och Göran Lindell (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regelverken för att slakta och försälja vildsvin.

2013/14: N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om större hänsyn till den biologiska mångfalden och dricksvattenförsörjningen vid större ingrepp i naturen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18

Motion	Motionärer	Yrkanden
18. Motioner som bereds förenklat		
2013/14:MJ216	Eva Flyborg (FP)	
2013/14:MJ218	Andreas Carlson (KD)	
2013/14:MJ254	Lars Tysklind (FP)	
2013/14:MJ291	Jan Ericson (M)	
2013/14:MJ292	Jan Ericson (M)	1
2013/14:MJ310	Désirée Liljevall (S)	
2013/14:MJ311	Catharina Bråkenhielm (S)	
2013/14:MJ312	Catharina Bråkenhielm (S)	
2013/14:MJ372	Josef Fransson m.fl. (SD)	2
2013/14:MJ426	Richard Jomshof (SD)	2 och 3
2013/14:MJ442	Gunnar Sandberg m.fl. (S)	
2013/14:MJ444	Per Bill (M)	
2013/14:MJ447	Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD)	2
2013/14:MJ490	Matilda Ernkrans m.fl. (S)	3, 5 i denna del, 6, 11 och 13–15
2013/14:MJ500	Mattias Karlsson och Josef Fransson (båda SD)	
2013/14:MJ508	Johnny Skalin (SD)	
2013/14:MJ510	Johnny Skalin (SD)	